

Проблеми кримінальної відповідальності за ухилення від відбування покарання у виді обмеження волі

Копієвська Н.О., студент 4-К курсу юридичного факультету ННІЗН НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Процюк О.В.*

Протягом 2014 року засудженими до обмеження волі вчинено 70 злочинів, відповідальність за які настає згідно ст. 390 Кримінального кодексу України від 05 квітня 2001 року.

Диспозиція даної статті визначає чотири самостійні діяння, які вчиняються особою, засудженою до обмеження волі, кожне з яких утворює об'єктивну сторону: 1) самовільне залишення місця обмеження волі; 2) злісне ухилення від робіт; 3) систематичне порушення громадського порядку чи встановлених правил проживання; 4) неповернення до місця відбування покарання особи, засудженої до обмеження волі, якій було дозволено короточасний виїзд, після закінчення строку виїзду [1].

Одним із діянь, що викликає найбільше проблем при вирішенні питань щодо притягнення засудженого до обмеження волі до кримінальної відповідальності є самовільне залишення місця обмеження волі. Так, у відповідності до ст. 56 Кримінально-виконавчого кодексу України від 11 липня 2003 р. (КВК України) засуджені до обмеження волі відбувають покарання у виправних центрах, а тому виправний центр можна вважати місцем обмеження

волі. Кримінальна відповідальність настає саме за самовільне залишення місця обмеження волі. В законодавстві зміст поняття «місце обмеження волі» не закріплюється, а лише визначається зміст поняття «межі виправного центру», а саме в ч. 3 ст. 56 говориться, що управління (відділи) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Київській області за погодженням з органами місцевого самоврядування визначають межі виправних центрів [2]. В п. 1 параграфу 29 Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 29.12.2014 № 2186/5 зазначено, що межа виправного центру встановлюється наказом начальника територіального органу управління Державної пенітенціарної служби України за погодженням з органами місцевого самоврядування з урахуванням особливостей установи виконання покарань та проходить по межі населеного пункту, але в радіусі не більше 5 кілометрів від території виправного центру [3]. Отже, можна констатувати, що в даному підзаконному нормативно-правовому акті викладено поняття меж виправного центру з певними обмеженнями, якими є межа населеного пункту та радіус до 5 кілометрів від території установи.

На сьогоднішній день зміст поняття «територія виправного центру» не розкривається, проте до 23 січня 2015 року діяла «Інструкція з організації порядку і умов виконання покарання у виді обмеження волі», затверджена наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 16 лютого 2005 року № 27, в п. 4.1 якої було зазначено, що територія виправного центру з метою недопущення проходження сторонніх осіб та забезпечення збереження матеріальних цінностей, що на ній знаходяться, обладнується огороженою суцільного заповнення та контрольно-пропускним пунктом. Тобто, місцем відбування покарання буде установа відкритого типу, що розташована на певній території, обладнаній огороженою. Виходячи з цього можемо стверджувати, що територія виправного центру і межі виправного центру це різні поняття. Доцільно зауважити, що законодавством не забороняється встановлювати межі таким чином, щоб вони співпадали з територією установи, проте на практиці межі жодного із 24 виправних центрів з територією не співпадають та виходять за неї на відстань до 5 км. Що ж до встановленого обмеження до проходження меж виправного центру по території населеного пункту, то тут слід зазначити, що є населені пункти, на території яких знаходяться лише виправний центр та ще один, або декілька об'єктів (будівель), наприклад, село Домниця Менського району Чернігівської області, де дислокується Домницький виправний центр № 135 та Домницький монастир Різдва Пресвятої Богородиці. Тобто виходячи з вимог п. 1 параграфу 29 Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань межі Домницького виправного центру № 135 повинні проходити по межах населеного пункту с. Домниця, а це позбавило б засуджених до обмеження волі права використати можливість проживати зі своїми сім'ями в орендованих квартирах, що передбачено п. 8 ст. 59 КВК України. Тому доцільно внести зміни до п. 1 параграфу 29 Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, а саме слова «проходить по межі населеного пункту» замінити словами «проходить по межі населеного пункту або населених пунктів, що обслуговуються одним органом місцевого самоврядування».

Отже, ведучи мову про вирішення питання щодо притягнення до кримінальної відповідальності засудженого до обмеження волі за самовільне залишення місця обмеження волі варто констатувати, що залишається

проблемним питання нормативної невизначеності даного діяння. Як наслідок незрозумілим залишається те, з якого моменту будуть наявні всі ознаки злочину, передбаченого ч. 1 ст. 390 КК України, а саме, чи буде склад злочину при самовільному залишенні території виправного центру, або буде склад злочину при самовільному залишенні меж виправного центру, оскільки це різні поняття. У зв'язку з цим пропонується внести зміни до ч. 1 ст. 390 КК України та викласти її у такій редакції: «Самовільне залишення меж виправного центру або злісне ухилення від робіт, або систематичне порушення громадського порядку чи встановлених правил проживання, вчинені особою, засудженою до обмеження волі».

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/Laws/mam.cgi?nreg=2341-14&p=1306733588479222>. - Заголовок з екрана.
2. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11 лип. 2003 р. № 1129-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/Laws/mam.cgi?nreg=П129-15&p=1310534460979949>. - Заголовок з екрана.
3. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань [Електронний ресурс] : затв. наказом Міністерства юстиції України від 29 груд. 2014 р. № 2186/5. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1656-14>. - Заголовок з екрана.